SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 22. decembra 2010*

V zadevi C-118/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission (Avstrija) s sklepom z dne 16. marca 2009, ki je prispel na Sodišče 1. aprila 2009, v postopku, ki ga je sprožil

Robert Koller,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, K. Schiemann in L. Bay Larsen (poročevalec), sodnika,

* Jezik postopka: nemščina.

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za R. Kollerja on sam, odvetnik,

– za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica,

– za češko vlado M. Smolek, zastopnik,

– za grško vlado E. Skandalou in S. Vodina, zastopnici,

– za špansko vlado J. López-Medel Báscones, zastopnik,

– za Komisijo Evropskih skupnosti C. Hermes in H. Støvlbæk, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 2. junija 2010

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (89/48/EGS) (UL 1989, L 19, str. 16), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001 (UL L 206, str. 1, v nadaljevanju: spremenjena Direktiva 89/48).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med R. Kollerjem in Rechtsanwaltsprüfungskommission pri Oberlandesgericht Graz (komisija za odvetniške izpite pri višjem deležnem sodišču v Gradcu) glede zavrnitve predsednika te komisije, da se R. Kollerja pripusti k preizkusu poklicne usposobljenosti za opravljanje odvetniškega poklica v Avstriji oziroma da se ga tega preizkusa oprosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1(a), (b) in (g) spremenjene Direktive 89/48 določa:

„Za namene te direktive je:

(a) diploma vsaka diploma, spričevalo ali drugo dokazilo o formalnih kvalifikacijah ali vsaka celota takih diplom, spričeval ali drugih dokazil:

– ki jo je izdal pristojni organ v državi članici, imenovan v skladu z zakoni, in drugimi predpisi te države;

– ki dokazuje, da je imetnik uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program ali enakovredno dobo izrednega izobraževanja na univerzi, visokošolski ustanovi ali drugi ustanovi enakovredne ravni ter da je, kadar je to primerno, opravil strokovno usposabljanje, ki se zahteva poleg visokošolske izobrazbe, in

– iz katere je razvidno, da ima imetnik poklicne kvalifikacije, zahtevane za dostop in opravljanje določenega poklica v tej državi članici,

če je bilo izobraževanje in usposabljanje, potrjeno s pridobitvijo te diplome, spričevala ali drugega dokazila o formalnih kvalifikacijah, v prevladujoči meri pridobljeno v Skupnosti […].

V smislu prvega odstavka velja za diplomo: vsaka diploma, spričevalo ali drugo dokazilo o formalnih kvalifikacijah ali vsaka celota takih diplom, spričeval ali drugih dokazil, ki jih je izdala pristojna oblast države članice kot priznanje izobrazbe in usposobljenosti, pridobljene v Skupnosti in priznane s strani pristojne oblasti te države članice kot enakovredne ustrezni stopnji, ter tako priznala enake pravice do dostopa in opravljanja zakonsko določenega poklica;

(b) država članica gostiteljica: je država članica, v kateri državljan neke države članice prosi za opravljanje reguliranega poklica v tej državi članici, ki ni država, v kateri je diplomo pridobil ali v njej opravljal ta poklic;

[…]

(g) preizkus poklicne usposobljenosti: je preverjanje izključno poklicnega znanja kandidata, ki ga opravijo pooblaščeni organi države članice gostiteljice in ima za cilj oceniti usposobljenost kandidata za opravljanje določenega reguliranega poklica v tej državi članici.

Da omogočijo to preverjanje, pristojni organi pripravijo seznam snovi, ki na podlagi primerjave med izobrazbo in usposabljanjem, ki ju zahteva država članica gostiteljica in med izobrazbo in usposabljanjem, ki ju ima kandidat, ni zajeta v diplomi ali drugih dokazilih o formalnih kvalifikacijah, ki jih ima kandidat.

Preizkus usposobljenosti mora upoštevati dejstvo, da je kandidat kvalificiran strokovnjak, usposobljen v državi članici porekla ali državi članici iz katere prihaja. Nanaša se na snov, ki je zajeta na seznamu, znanje, ki je ključno za zmožnost opravljanja poklica v državi članici gostiteljici. Preizkus lahko zajema tudi poznavanje poklicnih pravil, ki se nanašajo na določene aktivnosti v državi članici gostiteljici. Pogoje preizkusa usposobljenosti določijo pristojni organi navedene države članice gostiteljice v skladu z določili prava Skupnosti.

[…]“

4 Člen 3(a) spremenjene Direktive 89/48 določa:

„Če je v državi članici gostiteljici za opravljanje reguliranega poklica zahtevana diploma, pristojni organi ne morejo iz naslova nezadostnih kvalifikacij zavrniti odobritve državljanu druge države članice, da opravlja poklic pod enakimi pogoji kot njeni državljani:

(a) če ima prosilec diplomo, ki jo druga država članica predpisuje za dostop do tega poklica in njegovo opravljanje na njenem ozemlju, in je bila ta diploma pridobljena v drugi državi članici […]“

5 Člen 4(1) in (2) navedene direktive določa:

„1. Ne glede na člen 3, lahko država članica gostiteljica od kandidata tudi zahteva:

(a) da priloži dokaze o poklicnih izkušnjah, če je trajanje izobraževanja in usposabljanja, ki ga navaja kot dokazilo k svoji vlogi v skladu s členom 3(a) in (b), vsaj za eno leto krajše od zahtevanega v državi članici gostiteljici. […]

[…]

(b) da zaključi prilagoditveno obdobje v trajanju največ 3 let ali da opravi preizkus usposobljenosti:

– če izobrazba in usposobljenost, ki jo je dobil v skladu s členom 3(a) in (b), zajema predmete, ki so bistveno drugačni od predmetov, ki jih zajema diploma, zahtevana v državi članici gostiteljici, ali

– če v primeru iz člena 3(a), regulirani poklic v državi članici gostiteljici zajema eno ali več reguliranih poklicnih aktivnosti, ki niso zajete v reguliranem poklicu države članice, iz katere prihaja prosilec, in se ta razlika nanaša na posebno izobrazbo in usposabljanje, ki jo zahteva država članica gostiteljica in zajema predmete, ki so bistveno drugačni od predmetov, ki so zajeti v diplomi, ki jo je predložil prosilec, ali

[…]

Če država članica gostiteljica namerava zahtevati, da kandidat opravi prilagoditveno obdobje ali preizkus usposobljenosti, mora najprej preveriti ali znanje, ki ga je kandidat pridobil s pomočjo poklicnih izkušenj, v celoti ali delno nadomešča znatno razliko, omenjeno v prvem pododstavku.

Če se država članica gostiteljica odloči za eno od teh dveh možnosti mora kandidatu pustiti možnost izbire med prilagoditvenim obdobjem in preizkusom usposobljenosti. Za poklice, katerih opravljanje zahteva posebna znanja s področja državne zakonodaje in pri katerih je bistven in stalni element dela dajanje nasvetov in/ali pomoči, ki zadeva državno zakonodajo, lahko država članica gostiteljica kljub temu principu predpiše bodisi prilagoditveno obdobje, bodisi preizkus usposobljenosti. […]

2. Vsekakor pa država članica gostiteljica ne more kumulirati določil točk (a) in (b) 1. odstavka."

Nacionalno pravo

6 Poglavje 3 zveznega zakona o prostem pretoku storitev in ustanavljanju za evropske odvetnike v Avstriji (Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten in Österreich, BGBl. I, 27/2000,

v različici, objavljeni v BGBl. I, 59/2004, v nadaljevanju EuRAG) vsebuje med drugim člene od 24 do 29 tega zakona. Člen 24 EuRAG določa:

„1. Državljani držav članic Evropske unije […], ki so pridobili diplomo, iz katere je razvidno, da imetnik izpolnjuje pogoje, potrebne za neposredni dostop do enega od poklicev, navedenih v prilogi k temu zveznemu zakonu, je treba na predlog vpisati v imenik odvetnikov […], če uspešno opravijo preizkus poklicne usposobljenosti.

2. Za diplome v smislu odstavka 1 veljajo diplome, spričevala ali druga dokazilo o formalnih kvalifikacijah v smislu Direktive 89/48 […]“

7 Člen 25 EuRAG določa:

„Preizkus poklicne usposobljenosti je državni izpit, ki zadeva izključno poklicno znanje kandidata, s katerim se presodijo njegove sposobnosti, da opravlja poklic odvetnika v Avstriji. Pri preizkusu poklicne usposobljenosti je treba upoštevati, da ima kandidat v državi članici Evropske unije […] poklicno kvalifikacijo za opravljanje odvetniškega poklica.“

8 Člen 27 EuRAG določa:

„O pripustitvi k preizkusu poklicne usposobljenosti na predlog kandidata odloča predsednik izpitne komisije za odvetnike v soglasju z odvetniško zbornico na sedežu višjega deželnega sodišča najpozneje štiri mesece po tem, ko kandidat predloži popolno dokumentacijo.“

9 Člen 29 EuRAG določa:

„Če kandidat dokaže, da je v svojem dosedanjem izobraževanju ali dosedanji poklicni dejavnosti v zvezi z vsebino preizkusa poklicnega znanja pridobil materialnopravno in postopkovno poznavanje avstrijskega prava, ki je potrebno za opravljanje poklica odvetnika v Avstriji, ga predsednik komisije za odvetniške izpite v soglasju z odvetniško zbornico, ki je pristojna v skladu s členom 26, na predlog oprosti opravljanja preizkusa poklicnega znanja za to izpitno vsebino."

10 Člen 1 pravilnika o odvetnikih (Rechtsanwaltsordnung, RGBl. 96/1868, v različici, objavljeni v BGBl. I, 128/2004, v nadaljevanju: RAO) določa:

„1. Za opravljanje odvetniškega poklica v [Avstriji] ni potrebno uradno imenovanje, temveč je treba samo dokazati izpolnjevanje naslednjih zahtev in biti vpisan v imenik odvetnikov […]

2. Te zahteve so:

[…]

(d) praksa na zakonsko predpisan način in zakonsko predpisan čas;

(e) uspešno opravljen odvetniški izpit;

[…]"

11 Člen 2(2) RAO določa, da mora praksa trajati pet let, od tega vsaj devet mesecev na sodišču ali tožilstvu in vsaj tri leta pri odvetniku, ki dejavnost opravlja v Avstriji.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

12 R. Koller, avstrijski državljan, je 25. novembra 2002 na univerzi v Gradcu (Avstrija) pridobil naziv „Magister der Rechtswissenschaften“, to je diplomo univerzitetnega študija prava, ki traja vsaj osem semestrov.

13 Špansko ministrstvo za izobraževanje in znanost je z odločbo z dne 10. novembra 2004 potrdilo, da sta naziva „Magister der Rechtswissenschaften“ in „Licenciado en Derecho“ enakovredna, ker je prosilec obiskoval predavanja na univerzi v Madridu (Španija) in uspešno opravil dodatne izpite v skladu s postopkom priznavanja, določenim v španskem nacionalnem pravu.

14 Odvetniška zbornica v Madridu je R. Kollerju 14. marca 2005, potem ko je ugotovila, da ima naziv „Licenciado en Derecho“, dovolila uporabo naziva „abogado“.

15 R. Koller je 5. aprila 2005 pri Rechtsanwaltsprüfungskommission pri Oberlandesgericht Graz vložil prošnjo za pripustitev k preizkusu poklicne usposobljenosti za odvetniški poklic. Hkrati je prosil, naj se ga na podlagi člena 29 EuRAG oprosti opravljanja vseh izpitnih vsebin.

16 Predsednik navedene Rechtsanwaltsprüfungskommission je z odločbo z dne 11. avgusta 2005 na podlagi člena 27 EuRAG zavrnil prošnjo za pripustitev k preizkusu poklicne usposobljenosti. Takrat je R. Koller odvetniško dejavnost opravljal v Španiji. Zoper to odločbo se je pritožil pri Oberste Berufungs- und Disziplinarkommission (vrhovna pritožbena in disciplinska komisija, v nadaljevanju: OBDK).

17 OBDK je z odločbo z dne 31. januarja 2006 zavrnila predloge prosilca. Ta komisija se je oprla, prvič, na dejstvo, da v Španiji drugače kot pri predpisih, ki veljajo v Avstriji, za opravljanje odvetniškega poklica ni treba opraviti prakse. OBDK je na podlagi tega sklepala, da je namen prošnje R. Kollerja izogniti se obveznosti petletne prakse, ki se zahteva z navedenimi predpisi.

18 Drugič, naziv „Licenciado en Derecho“ naj po mnenju OBDK v skladu s poglavjem 3 EuRAG ne bi zadostoval za to, da se dovoli pristop k preizkusu poklicne usposobljenosti. V zvezi s tem naj bi člen 1(a), druga alinea, spremenjene Direktive 89/48 razlikoval med uspešnim zaključkom vsaj triletnega posrednješolskega izobraževalnega programa in strokovnim izobraževanjem, ki se zahteva poleg tega izobraževalnega programa. V teh okoliščinah naj bi bilo treba šteti, da je preizkus poklicne usposobljenosti, ki se zahteva z EuRAG, preizkus, namenjen izključno vrednotenju prosilčevega poklicnega znanja. Po mnenju OBDK se R. Kollerja ne more pripustiti k preizkusu poklicne usposobljenosti, ker nima nikakršnega poklicnega znanja. Nazadnje naj bi bil namen sočasne vložitve prošnje za pripustitev k preizkusu poklicne usposobljenosti in prošnje za oprostitev dejansko namerno obiti avstrijsko zakonodajo.

19 Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče, Avstrija) je s sodbo z dne 13. marca 2008 na podlagi pritožbe R. Kollerja navedeno odločbo o zavrnitvi razveljavilo, ker med drugim ni bilo dokazov za prosilčevo zlorabo. OBDK mora zato ponovno odločiti o prošnji R. Kollerja za pripustitev k preizkusu poklicne usposobljenosti za odvetniški poklic.

20 V takih okoliščinah je OBDK prekinila odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložila ti vprašanji:

„1. Ali se Direktiva 89/48 […] uporabi za avstrijskega državljana, če:

(a) je v Avstriji uspešno končal dodiplomski študij pravnih znanosti in mu je bil z odločbo o podelitvi diplome podeljen akademski naziv ‚Magister der Rechtswissenschaften' (magister pravnih znanosti),

(b) mu je bila nato z listino o priznanju ministrstva za izobraževanje in znanost Kraljevine Španije po opravljenih dodatnih izpitih na španski univerzi, na katere se je pripravljal manj kot tri leta, podeljena pravica, da uporablja španski naziv ‚Licenciado en Derecho', ki je enakovreden avstrijskemu nazivu ‚Magister der Rechtswissenschaften', in

(c) je z vpisom pri odvetniški zbornici v Madridu pridobil pravico do poklicnega naziva ‚abogado' in je dejansko v Španiji opravljal odvetniški poklic, in sicer tri tedne pred vložitvijo predloga oziroma glede na trenutek sprejetja odločbe na prvi stopnji največ pet mesecev?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali je razlaga člena 24 EuRAG v smislu, da pridobitev avstrijske visokošolske diplome s področja pravnih znanosti in pravica do uporabe španskega naziva ‚Licenciado en Derecho', pridobljenega po opravljenih dodatnih izpitih na španski

univerzi, ki so trajali manj kot tri leta, ne zadostujeta za pripustitev k preizkusu poklicne usposobljenosti v Avstriji v skladu s členom 24(1) EuRAG brez dokazila o opravljeni praksi, ki jo zahteva nacionalno pravo (člen 2(2) RAO), niti če kandidat v Španiji, brez primerljive zahteve po praksi, deluje kot ‚abogado' in je tam pred vložitvijo predloga poklic opravljal tri tedne oziroma glede na trenutek sprejetja odločbe na prvi stopnji največ pet mesecev, skladna z Direktivo 89/48 […]?"

Pristojnost Sodišča

21 Najprej je treba preveriti, ali je OBDK sodišče v smislu člena 234 ES in ali je tako Sodišče pristojno za odločanje o vprašanjih, ki mu jih je predložila ta komisija.

22 V zvezi s tem je treba opozoriti, da Sodišče v skladu s svojo ustaljeno sodno prakso pri presoji, ali predložitveni organ izpolnjuje vsa merila, da se lahko označi kot „sodišče" v smislu člena 234 ES, kar je izključno vprašanje prava Skupnosti, upošteva vse elemente, kot so zakoniti izvor organa, njegova trajnost, obvezna narava njegove sodne oblasti, kontradiktornost postopka, njegova uporaba pravnih pravil in njegova neodvisnost (glej zlasti sodbe z dne 17. septembra 1997 v zadevi Dorsch Consult, C-54/96, Recueil, str. I-4961, točka 23; z dne 31. maja 2005 v zadevi Syfait in drugi, C-53/03, ZOdl., str. I-4609, točka 29, in z dne 14. junija 2007 v zadevi Häupl, C-246/05, ZOdl., str. I-4673, točka 16).

23 OBDK, za katero je ugotovljeno, da je njena sodna oblast obvezna, izpolnjuje, kot je razložila generalna pravobranilka v točki 52 sklepnih predlogov, vse elemente, potrebne za to, da se lahko opredeli kot sodišče v smislu člena 234 ES.

24 Sodišče je zato pristojno, da odgovori na vprašanji, ki ju je zastavilo predložitveno sodišče.

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

25 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali se imetnik naziva, ki ga je izdala država članica gostiteljica in ki potrjuje, da je uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program, in enakovrednega naziva, ki je bil v drugi državi članici izdan po opravljenem dodatnem izobraževanju, ki je trajalo manj kot tri leta, in na podlagi katerega ima v tej državi članici dostop do reguliranega poklica odvetnika, ki ga je v tej državi dejansko opravljal ob vložitvi prošnje za odobritev pristopa k preizkusu poklicne usposobljenosti, zaradi dostopa – če uspešno opravi preizkus poklicne usposobljenosti – do reguliranega poklica odvetnika v državi članici gostiteljici lahko sklicuje na določbe spremenjene Direktive 89/48.

26 Poudariti je treba, da je pojem „diploma“, kakor je opredeljen v členu 1(a) spremenjene Direktive 89/48, ključna sestavina splošnega sistema priznavanja visokošolskih diplom, določenega s to direktivo (glej zlasti sodbo z dne 23. oktobra 2008 v zadevi Komisija proti Španiji, C-286/06, ZOdl., str. I-8025, točka 53).

27 Ob upoštevanju določb člena 4 spremenjene Direktive 89/48 je na podlagi člena 3, prvi odstavek, točka (a), te direktive vsak prosilec, ki ima „diplomo“ v smislu te direktive, ki mu omogoča opravljanje reguliranega poklica v eni državi članici, upravičen do opravljanja istega poklica v vseh drugih državah članicah (glej zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Španiji, točka 54).

28 V zvezi s kvalifikacijami, kot so te, na katere se sklicuje R. Koller, je najprej treba poudariti, da je „diploma“ v smislu člena 1(a) spremenjene Direktive 89/48 lahko sestavljena iz skupka dokazil.

29 V zvezi s pogojem iz člena 1(a), druga alinea, spremenjene Direktive 89/48 je treba ugotoviti, da je Sodišče v točki 48 sodbe z dne 29. januarja 2009 v zadevi Consiglio Nazionale degli Ingegneri (C-311/06, ZOdl., str. I-415) razsodilo, da je glede dokazil, na katere se je skliceval prosilec za vpis v imenik inženirjev v Italiji, izpolnjen, ker je vsako od dokazil izdal pristojni organ, imenovan v skladu z italijanskimi oziroma španskimi zakonodajnimi določbami. Navedeni pogoj je izpolnjen tudi glede dokazil, kot so ta, na katera se sklicuje R. Koller, saj je vsako od njih izdal pristojni organ, imenovan v skladu z avstrijskimi oziroma španskimi zakonodajnimi določbami.

30 V zvezi s pogojem iz člena 1(a), druga alinea, spremenjene Direktive 89/48 je treba ugotoviti, da oseba, kot je R. Koller – kakor je Sodišče v točki 49 zgoraj navedene sodbe Consiglio Nazionale degli Ingegneri razsodilo glede osebe, o kateri je potekal postopek, v zvezi s katerim je bila izdana tista sodba – izpolnjuje pogoj, da je moral

imetnik uspešno končati vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program na univerzi. To dejstvo je namreč izrecno potrjeno z dokazilom o študiju, ki ga je R. Kollerju izdala univerza v Gradcu.

31 Dalje, v zvezi s pogojem iz člena 1(a), tretja alinea, spremenjene Direktive 89/48 je iz odločbe o priznanju, ki jo je izdalo špansko ministrstvo za izobraževanje in znanost, in vsekakor iz vpisa R. Kollerja v imenik odvetniške zbornice v Madridu razvidno, da ima R. Koller poklicne kvalifikacije, ki se zahtevajo za dostop do reguliranega poklica v Španiji (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Consiglio Nazionale degli Ingegneri, točka 50).

32 Poleg tega v nasprotju s potrdilom o priznanju, na katero se je sklicevala oseba, o kateri je potekal postopek, v zvezi s katerim je bila izdana zgoraj navedena sodba Consiglio Nazionale degli Ingegneri, ki ne potrjuje nobenega izobraževanja v okviru španskega izobraževalnega sistema in ne temelji niti na izpitu niti na poklicnih izkušnjah, pridobljenih v Španiji, špansko dokazilo, na katero se sklicuje R. Koller, dokazuje, da je glede na kvalifikacijo, ki jo je pridobil v Avstriji, pridobil dodatno kvalifikacijo.

33 Zato čeprav velja, da dokazilo o poklicnih kvalifikacijah ne more biti enakovredno „diplomi“ v smislu spremenjene Direktive 89/48, razen če so bile kvalifikacije v celoti ali deloma pridobljene v okviru izobraževalnega sistema države članice, ki je izdala to dokazilo (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Consiglio Nazionale degli Ingegneri, točka 55), to ne velja za dokazilo, na katero se sklicuje R. Koller v postopku v glavni stvari.

34 Na to ne vpliva okoliščina, da to špansko dokazilo ne dokazuje triletnega strokovnega izobraževanja, opravljenega v Španiji. Člen 1(a), prva alinea, direktive namreč ne zahteva, da se triletni posrednješolski izobraževalni program ali enakovredna doba izrednega izobraževanja opravi v državi članici, ki ni država članica gostiteljica.

35 Tako je oseba, kot je R. Koller, imetnik „diplome“ v smislu člena 1(a) spremenjene Direktive 89/48.

36 Na prvo vprašanje je zato treba odgovoriti, da se imetnik naziva, ki ga je izdala država članica gostiteljica in ki potrjuje, da je uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program, in enakovrednega naziva, ki je bil v drugi državi članici izdan po opravljenem dodatnem izobraževanju, ki je trajalo manj kot tri leta, in na podlagi katerega ima v tej državi članici dostop do reguliranega poklica odvetnika, ki ga je v tej državi dejansko opravljal ob vložitvi prošnje za odobritev pristopa k preizkusu poklicne usposobljenosti, zaradi dostopa – če uspešno opravi preizkus poklicne usposobljenosti – do reguliranega poklica odvetnika v državi članici gostiteljici lahko sklicuje na določbe spremenjene Direktive 89/48.

Drugo vprašanje

37 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba spremenjeno Direktivo 89/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni organi države članice gostiteljice osebe, ki je v položaju, v kakršnem je tožeča stranka v postopku v glavni

stvari, ne pripustijo k opravljanju preizkusa poklicne usposobljenosti za opravljanje odvetniškega poklica, če ni dokaza, da je opravila prakso, ki se zahteva z ureditvijo te države članice.

38 Kot imetnik „diplome“ v smislu člena 1(a) spremenjene Direktive 89/48 ima oseba, kot je R. Koller, v skladu s členom 3, prvi pododstavek, točka (a), te direktive dostop do reguliranega poklica v državi članici gostiteljici.

39 Vendar ker gre za poklic, katerega opravljanje zahteva posebno znanje s področja državne zakonodaje in pri katerem je bistven in stalni element dela svetovanje in/ali pomoč, ki zadeva državno zakonodajo, člen 3 spremenjene Direktive 89/48 ob uporabi člena 4(1)(b) te direktive ne ovira države članice gostiteljice, da od prosilca zahteva, da opravi preizkus poklicne usposobljenosti, če ta država prej preveri, ali je znanje, ki ga je prosilec pridobil s strokovnimi izkušnjami, tako, da lahko v celoti ali delno nadomesti bistveno razliko, na katero se nanaša prvi pododstavek zadnjenavedene določbe.

40 Če pa mora prosilec v državi članici gostiteljici opraviti preizkus poklicne usposobljenosti, katerega namen je ravno prepričati se, da je prosilec sposoben opravljati regulirani poklic v tej državi članici, ta država osebi, ki je v položaju, v kakršnem je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, v skladu s členom 4 spremenjene Direktive 89/48 ne more odreči pripustitve k preizkusu poklicne usposobljenosti, ker ni opravila prakse, ki se zahteva z ureditvijo te države članice.

41 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba spremenjeno Direktivo 89/48 razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni organi države članice gostiteljice osebe, ki je v položaju, v kakršnem je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ne pripustijo

k opravljanju preizkusa poklicne usposobljenosti za opravljanje odvetniškega poklica, če ni dokaza, da je opravila prakso, ki se zahteva z ureditvijo te države članice.

Stroški

42 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Imetnik naziva, ki ga je izdala država članica gostiteljica in ki potrjuje, da je uspešno končal vsaj triletni posrednješolski izobraževalni program, in enakovrednega naziva, ki je bil v drugi državi članici izdan po opravljenem dodatnem izobraževanju, ki je trajalo manj kot tri leta, in na podlagi katerega ima v tej državi članici dostop do reguliranega poklica odvetnika, ki ga je v tej državi dejansko opravljal ob vložitvi prošnje za odobritev pristopa k preizkusu poklicne usposobljenosti, se zaradi dostopa – če uspešno opravi preizkus poklicne usposobljenosti – do reguliranega poklica odvetnika v državi članici gostiteljici lahko sklicuje na določbe Direktive Sveta z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (89/48/EGS), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001.**

2. Direktivo 89/48, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2001/19, je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni organi države članice gostiteljice osebe, ki je v položaju, v kakršnem je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ne pripustijo k opravljanju preizkusa poklicne usposobljenosti za opravljanje odvetniškega poklica, če ni dokaza, da je opravila prakso, ki se zahteva z ureditvijo te države članice.

Podpisi